

Na czym polegają opcje walutowe

Andrzej Niewiarowski, [biegły rewident Warszawa](#), Rödl & Partner

Ceną nabycia opcji jest premia, którą zapłacił za nią nabywca. Pozostaje ona na koncie krótkoterminowych aktywów finansowych do czasu rozliczenia transakcji, tj. jej wygaśnięcia lub zbycia.

Opcja walutowa jest transakcją pochodzącą od transakcji forward. Jest to umowa pomiędzy wystawcą i nabywcą, która różni się od transakcji forward tym, że występuje tu asymetria świadczeń. Zawierając forward, strony zobowiązują się bezwarunkowo do zawarcia w przyszłości transakcji po z góry ustalonym kursie, niezależnie od poziomu kursów rynkowych. Opcja walutowa daje nabywcy prawo, a nie obowiązek, do zawarcia w przyszłości transakcji kupna-sprzedaży walut, gdy będzie ona korzystna. Do realizacji opcji nie dochodzi, gdy kurs realizacji opcji (strike price) jest niekorzystny dla posiadacza opcji (nabywcy opcji). Ze względu na wspomnianą wcześniej asymetrię świadczeń, opcja posiada cenę – premię (premium), którą nabywca płaci wystawcy z góry. Podobnie jak w przypadku kontraktów terminowych, zakup opcji call (>patrz rys. 1, pozycja długa, long call) zabezpiecza importera przed wzrostem kursu walutowego – w przypadku spadku kursu importer nie zrealizuje zakupionej opcji, importer kupi walutę na rynku po aktualnym kursie (spot), korzystniejszym od terminowego. Zakup opcji put (>patrz rys. 3, pozycja długa, long put) zabezpiecza eksportera przed spadkiem kursu walutowego – w przypadku wzrostu kursu eksporter nie zrealizuje zakupionej opcji, eksporter sprzeda walutę na rynku po aktualnym kursie (spot), korzystniejszym od terminowego.

Na co liczy importer

Każda opcja posiada swoją cenę – premię. Cena opcji zależy od wyboru przez kupującego kursu realizacji opcji. Punktem odniesienia dla wyznaczonej ceny jest kurs transakcji forward (at the money). Od tej ceny może już być tylko lepiej (czyli taniej) albo gorzej (czyli drożej). Tańsze ceny opcji wynikają z mniejszego prawdopodobieństwa ich realizacji. Importer, decydując się na zakup opcji call z małym prawdopodobieństwem realizacji (czyt. taniej lub out of the money), nastawia się na duże osłabienie złotego w przyszłości. Tylko w takiej sytuacji jest w stanie zrealizować opcję. Nie zawsze importer liczy na realizację opcji – przede wszystkim potrzebuje on stabilnego kursu wymiany. Importer zabezpiecza się, czyli kupuje sobie spokój. Opcja walutowa jest rodzajem polisy ubezpieczeniowej zabezpieczającej przed ujemnymi różnicami kursowymi. Jeżeli importer dobrze przewidzi kierunek zmian i złoty mocno osłabi się względem zabezpieczanej waluty (np. euro), wówczas zakupiona opcja staje się zyskowna (in the money). Taka opcja posiada wartość wewnętrzną. Taką opcję chciałby mieć każdy importer, płacąc za nią jak najmniej. Niestety, nie jest łatwo to przewidzieć. Importer może od razu kupić opcję in the money, ale wówczas zapłaciłby znacznie więcej i transakcja ta mogłaby być nieopłacalna.

Po stronie wystawcy

Jak dotąd mówiliśmy tylko o jednej stronie rynku – kupujących opcje. Aby jednak importer mógł je kupić, muszą istnieć wystawcy opcji. W ich przypadku sytuacja jest odwrotna. Wystawca opcji ma obowiązek wymiany waluty na warunkach ustalonych przy emisji opcji. Za swój obowiązek otrzymuje zapłatę w postaci premii (wynagrodzenia). To on ponosi całe ryzyko walutowe. W niniejszym artykule zajmujemy się tylko ewidencją zakupionych opcji.

Podobne księgowanie

Ujęcie opcji walutowej w księgach rachunkowych jest podobne do ujęcia transakcji forward. Na dzień nabycia opcje walutowe ujmuje się w księgach rachunkowych w cenie nabycia. Ceną nabycia dla opcji będzie wartość zapłaconej premii. Transakcję ujmuje się:

Wn „Krótkoterminowe aktywa finansowe - Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu”,
Ma „Rachunek bieżący”.

Premia, którą importer zapłacił za opcję, pozostaje na koncie krótkoterminowych aktywów finansowych do czasu rozliczenia transakcji, tj. jej wygaśnięcia lub zbycia.

Na dzień bilansowy opcje, podobnie jak forwardy, należy wycenić w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej, bez pomniejszania jej o koszty transakcyjne, jakie jednostka poniosłaby, zbywając te aktywa lub wyłączając je z ksiąg rachunkowych z innych przyczyn, chyba że wysokość tych kosztów byłaby znacząca (§ 14 rozporządzenia ministra finansów w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych). Bank wycenia aktualną rynkową wartość opcji na dzień realizacji. Wycenę opcji księgowy ujmuje na kontach w zależności od osiągniętego wyniku:

Ma „Przychody” lub Wn „Koszty finansowe” oraz

Wn/Ma „Odpisy aktualizujące

krótkoterminowe aktywa finansowe”.

Od naliczonej wyceny bilansowej należy policzyć podatek odroczonej.

Jak przebiega realizacja

Na dzień wygaśnięcia opcji, wartość początkowa podlega wyksięgowaniu w ciężar kosztów finansowych. Na dzień realizacji opcji, podobnie jak każdego kontraktu terminowego, w przypadku zakupu opcji call pod płatność za fakturę kontrahenta zagranicznego, następuje wymiana złotych na walutę po kursie terminowym i realizacja przelewu zagranicznego w wysokości kwoty z faktury. W drugim wariantcie może nastąpić wpłata waluty na konto, a następnie jednostka zrealizuje przelew z tytułu spłaty zobowiązań według kursu, jaki jednostka przyjęła do wyceny rozchodu waluty z rachunku walutowego. Po zaksięgowaniu spłaty zobowiązań, różnice kursowe zaksięgują się automatycznie jako przychody lub koszty finansowe.

W wyniku zawarcia umowy opcji walutowej, wystawiający zobowiązuje się za wynagrodzeniem płatnym w chwili zawarcia umowy (premia) sprzedać lub kupić po określonej cenie w określonej dacie (opcja europejska) uzgodnioną ilość określonej waluty obcej.

Przychód do opodatkowania

Niezależnie od celu, w jakim została zawarta opcja (spekulacja czy zabezpieczenie przed ryzykiem), kwoty otrzymane z tytułu wystawienia opcji (premia) są przychodem do opodatkowania w dacie wymagalności (w dacie otrzymania premii, czyli w dacie wystawienia opcji, art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT). Jest tu pewna niesymetryczność w traktowaniu przychodów i kosztów z tytułu opcji dla celów podatkowych, ponieważ art. 15 ust. 4 ustawy o CIT nakazuje przyporządkowanie wszystkich wydatków do okresu, w którym powstaje przychód związany z tymi kosztami. Nie ma natomiast przepisu, który pozwoliłby opóźnić rozpoznanie przychodu, gdy wydatki z nim związane zostaną poniesione dopiero w okresach następnych. Oznacza to, że przy zakupie opcji call spółka zapłaci premię wystawcy opcji, która nie będzie stanowiła kosztu uzyskania przychodu w momencie poniesienia wydatku, lecz dopiero w momencie sprzedaży (realizacji) samego instrumentu.

Źródło: <http://www.rp.pl/Rachunkowosc/312149992-Na-czym-polegaja-opcje-walutowe.html#ap-3>